

Geen getto's voor het jeugdtheater

De 'kinderkunstencentra' doorgelicht

In vorige Etcetera's doken ze op als vage schimmen: de 'kinderkunstencentra'. Schimmen kunnen alleen maar misverstanden opwekken. Johan de Feyter brengt ze in het daglicht.

In de bijdragen over jeugdtheater, die tot mijn vreugde met enige regelmaat in de recentste nummers van Etcetera verschenen, werd af en toe uitgehaald naar het spook van de zgn. 'kinderkunstencentra'. Een spook dat, met het nieuwe theaterdecreet in het verschiet, het afgelopen jaar voor enige onrust bleek te zorgen. Getuige daarvan een bijna verdacht grote aandacht voor dergelijke plannen in de pers - alleszins een grotere aandacht dan voor de Vlaamse jeugdtheaterproducties -, een debat op het Theaterfestival in deSingel, de oprichting van een denktank ('Signaalforum') rond jeugdtheater vanuit de Fevecc, etcetera.

Over dit spook doen helaas nogal wat misverstanden en kwakkels de ronde. Dat duidt gewoonlijk op angst uit onwetendheid. Zijn de plannen eigenlijk bekend? En waarvoor is men zo bang? Vier misverstanden over kinderkunstencentra rechtgezet.

1.

'Hét kinderkunstencentrum' bestaat niet, en het zal, als het van mij afhangt, ook nooit bestaan. Tenminste niet als een voor iedereen op dezelfde wijze uit te bouwen, netjes in reglementen omschreven, door de overheid in decreten ingebakken apart instellingsmodel. Hier zit een eerste groot misverstand: dat er zoiets zou bestaan als een nieuw, groots ('en duur, mannen!') globaal theoretisch model voor Vlaanderen. Een model dat uit het niets ontwikkeld is door organisa-

toren ('die zichzelf werk willen bezorgen') en dat betaald moet worden door de overheden, afdeling Cultuur ('uit onze toch al te kleine vetpotjes').

De verantwoordelijken voor dit misverstand zijn de initiatiefnemers van de 'kinderkunstencentra' zelf (Barbara Wijckmans in Hasselt, Oda Van Neygen in Brussel, Eva Bal en ikzelf in Gent en Antwerpen). Geheel tegen de Vlaamse traditie in hebben die namelijk hun huiswerk gemaakt. In plaats van eerst iets uit de grond te stampen en nadien, met het mes van het faillissement op de keel, de overheid voor haar verantwoordelijkheid te stellen, hebben ze hun plannen eerst of tegelijkertijd uitgewerkt en op papier gezet. Vanuit een jarenlange ervaring met organiseren van jeugdtheater in diverse types instellingen in grootstedelijke centra, werden die plannen duidelijk en grondig beargumenteerd en becijferd. Ze werden ook voorgelegd aan of soms zelfs ontwikkeld in samenspraak met directies, de Administratie voor Kunst en de kabinetten in Brussel. Bovendien gebeurde dat ongeveer gelijktijdig, binnen een tijdspanne van zowat drie jaar. En dan kwamen de drie ontwerpen inzake erkenningsstatuut ook nog eens als bij wonder uit in de buurt van de lekker soepele vorm van een 'kunstencentrum', omwille van het eigentijdse, multidisciplinaire en artistieke karakter van de voorziene activiteiten. De plannen werden het afgelopen jaar wel eens gezamenlijk publiekelijk ter discussie

gesteld, al dan niet in de pers. Tja, dan vraag je natuurlijk om moeilijkheden. De mythe van het 'model kinderkunstencentrum' was geboren.

Wie echter de plannen voor jeugdtheaterhuizen, zoals die vorig jaar op tafel lagen voor Antwerpen, Brussel, Gent en Hasselt goed las, kon vaststellen dat ze niet allemaal eender waren: net zoals de bestaande kunstencentra hebben ze alle drie een zeer verschillende ontstaansgeschiedenis in een specifieke artistieke en plaatselijke grootstedelijke context. Hun accenten inzake doelstellingen, doelgroepen en werking zijn duidelijk onderscheiden. Ze zijn organisch ontstaan uit de praktijk, als een verderzetting of verbetering van bestaande jeugdtheaterwerkingen in de grote steden - op het moment dat die de grens van hun werking als kunstencentrum, cultureel centrum of gezelschap bereikt hadden, hetzij om inhoudelijke, hetzij om infrastructurele redenen, en meestal omwille van een combinatie van beide. Het heeft dus niet veel zin één gemeenschappelijk model voor te stellen om problemen aan te pakken die in se verschillend zijn. En het heeft evenmin zin om evaluerende theoretische vergelijkingen tussen de verschillende plannen te trekken, zeker niet op een moment dat ze zich nog niet in de praktijk bewezen hebben.

2.

De term 'kinderkunstencentrum' is bijzonder ongelukkig gekozen. Hij suggereert dat die huizen de werking van kunstencentra nog eens dunnetjes zouden overdoen, met minder geld en alleen voor kinderen. Een hardnekkig misverstand. Zoals al gesteld werden de initiatieven juist opgezet vanuit de vaststelling dat het jeugdtheater heel specifieke eisen stelt aan een organisatie, en dat de kunstencentra zoals ze nu bestaan daaraan onmogelijk kunnen voldoen. Laten we leren uit de voorbeelden van deSingel en de Beurschouwburg. Ook grotere culturele centra kampen met deze problemen.

Om kort te gaan: het simultaan organiseren van dag- en avondvoorstellingen vereist meer en anders gekwalificeerd personeel en meer en andere infrastructuur dan nu voorhanden is. En dat kan je niet oplossen door meer geld in die instellingen te pompen, want het is niet enkel en alleen een kwantitatief probleem veroorzaakt door de omvang van het publiek in de grote steden. Dat van de nu bestaande kunstencentra zich maar twee zijdelings met jeugdtheater hebben beziggehouden, zegt toch al genoeg. Zij vinden eigenlijk - terecht - dat het niet ook nog eens hun taak is om een ruim aanbod voor veel